

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางและจัดทำผังเมืองรวม โดยข้อมูลจะได้รับการเก็บรวบรวมเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การทำแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกจากบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์ทางผังเมือง จากนั้นจึงนำข้อมูลมาประมวลผลและวิเคราะห์ เพื่อเสนอแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่ขั้นของการรับรู้ทางผังเมือง ซึ่งจะช่วยยกระดับความรู้ ความเข้าใจ และสร้างความมั่นใจให้กับประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการวางและจัดทำผังเมืองรวมในขั้นต่อไป โดยรายละเอียดของการวิจัยมีดังต่อไปนี้

3.1 ประเภทของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ซึ่งมุ่งค้นคว้าข้อเท็จจริงต่าง ๆ เพื่อหาข้อสรุปของผลการศึกษาในเชิงปริมาณเป็นหลัก ทั้งการประเมินความรู้และความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการวางและจัดทำผังเมืองรวม และสื่อที่รัฐใช้ในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้ให้แก่ประชาชน ผ่านกรณีศึกษา คือ ผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ จากนั้นจึงใช้วิธีการทางสถิติมาเป็นเครื่องมือในการแปลผลและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในลำดับต่อไป

3.2 สถานที่ในการคัดเลือกพื้นที่ศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ได้เลือกพื้นที่ศึกษาเป็นพื้นที่ในเขตผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร โดยเหตุผลที่เลือกเนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของประเทศไทยที่มีลักษณะความเป็นเมืองสูง มีความซับซ้อนทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม และมีการเจริญเติบโตของเมืองอย่างต่อเนื่อง ที่สำคัญกรุงเทพมหานครเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งแรกที่มีการวางผังเมืองและได้รับภารกิจดำเนินการวางและจัดทำผังเมืองด้วยตนเองตามหลักการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น

จากกรมโยธาธิการและผังเมืองซึ่งเป็นหน่วยงานส่วนกลางที่รับผิดชอบหน้าที่ดำเนินงานด้านผังเมืองเป็นหลัก

ด้วยเหตุที่กรุงเทพมหานครมีการจัดตั้งสำนักผังเมือง ซึ่งทำหน้าที่ในการวางและจัดทำผังเมืองรวมมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ พ.ศ. 2535 จนมาถึงในปัจจุบัน ซึ่งผ่านมาแล้วเป็นเวลา 17 ปี แสดงให้เห็นว่ากรุงเทพมหานครมีความพร้อมในด้านงบประมาณและบุคลากรในการผังเมืองมากกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ อีกทั้งยังมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางและจัดทำผังเมืองรวมมากกว่าที่กฎหมายผังเมืองกำหนดไว้ จึงอุปมาได้ว่าประชาชนในกรุงเทพมหานครควรมีความรู้ทางผังเมือง และได้รับข้อมูลข่าวสารทางผังเมืองมากกว่าประชาชนจากจังหวัดอื่น ๆ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการจัดทำผังเมืองรวมเช่นเดียวกัน ซึ่งเป็นเหตุผลให้เลือกศึกษาผังเมืองรวมกรุงเทพมหานครในการวิจัยนี้

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยนี้มี 3 ลักษณะ ประกอบด้วย การใช้แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์เชิงลึกจากเจ้าหน้าที่ผู้มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางและจัดทำผังเมืองในรูปแบบต่าง ๆ และใช้วิธีการค้นคว้าและทบทวนเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่วนรายละเอียดของวิธีการเก็บข้อมูลมีดังนี้

3.3.1 การใช้แบบสอบถาม

ใช้วิธีการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกำหนดสัดส่วน (quota sampling) โดยหัวข้อคำถามจะแบ่งเป็น 4 ส่วนหลัก คือ ส่วนแรกเป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ทำแบบสอบถาม ส่วนที่สองเป็นการทดสอบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับผังเมืองของประชาชน ส่วนที่สามเป็นการทดสอบความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำผังเมืองตามกฎหมาย และส่วนสุดท้ายเป็นการทดสอบทัศนคติและความต้องการเกี่ยวกับสื่อประชาสัมพันธ์ทางผังเมืองของประชาชน

3.3.2 การสัมภาษณ์

ใช้วิธีการสัมภาษณ์ โดยการเจาะจงบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์ทางผังเมืองโดยตรง ในที่นี้คือ เจ้าหน้าที่ผังเมือง กองวางผังและพัฒนาเมือง สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางและจัดทำผังเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งยังรับผิดชอบหน้าที่ในการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการผังเมืองในกรุงเทพมหานคร โดยหัวข้อคำถามจะแบ่งเป็น 3 ส่วนหลัก คือ ส่วนแรกเป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนที่สองเป็นการสอบถามข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนทางผังเมือง และส่วนที่สามเป็นการเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำสื่อทางผังเมืองที่เหมาะสมให้แก่ประชาชนและสิ่งที่คาดว่าจะป็นอุปสรรคต่อการจัดทำสื่ออื่น ๆ

3.3.3 การค้นคว้าและทบทวนเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลในส่วนนี้จัดเป็นข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งข้อมูลจะที่ได้จากเอกสาร หนังสือ และตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจน ข้อมูลจากการค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ต สามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานวิจัย และเป็นพื้นฐานในการสำรวจเก็บข้อมูล อีกทั้งยังสามารถนำไปใช้ในขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล โดยข้อมูลจากการค้นคว้าและทบทวนเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถแบ่งประเด็นการศึกษาออกเป็น 4 ประเด็นหลัก ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในบริบทของการผังเมือง
- 2) สื่อในการประชาสัมพันธ์ทางผังเมือง
- 3) การรับรู้ทางผังเมืองของประชาชน
- 4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

การกำหนดประชากรตัวอย่างเพื่อใช้ในการทำแบบสอบถามจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกำหนดสัดส่วน (quota sampling) โดยการแบ่งสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากประชากรในกรุงเทพมหานครทั้งหมดจะถูกแบ่งออกเป็นพื้นที่กรุงเทพมหานครเขตชั้นใน เขตชั้นกลาง และเขตชั้นนอก ซึ่งได้มี

การแบ่งไว้โดยกองควบคุมและจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร ใน พ.ศ. 2544 ประกอบด้วยเขตย่อย ดังนี้

เขตชั้นใน ประกอบด้วย 21 เขตการปกครอง คือ

เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตสัมพันธวงศ์ เขตปทุมวัน เขตบางรัก เขตยานนาวา เขตสาทร เขตบางคอแหลม เขตดุสิต เขตบางซื่อ เขตพญาไท เขตราชเทวี เขตห้วยขวาง เขตคลองเตย เขตจตุจักร เขตธนบุรี เขตคลองสาน เขตบางกอกน้อย เขตบางกอกใหญ่ เขตดินแดง และเขตวัฒนา

เขตชั้นกลาง ประกอบด้วย 18 เขตปกครอง คือ

เขตพระโขนง เขตประเวศ เขตบางเขน เขตบางกะปิ เขตลาดพร้าว เขตบึงกุ่ม เขตบางพลัด เขตภาษีเจริญ เขตจอมทอง เขตราชพฤกษ์บุรีณะ เขตสวนหลวง เขตบางนา เขตทุ่งครุ เขตบางแค เขตวังทองหลาง เขตคันนายาว เขตสะพานสูง และเขตสายไหม

เขตชั้นนอก ประกอบด้วย 11 เขตปกครอง คือ

เขตดอนเมือง เขตหนองจอก เขตลาดกระบัง เขตตลิ่งชัน เขตหนองแขม เขตบางขุนเทียน เขตมีนบุรี เขตหลักสี่ เขตคลองสามวา เขตบางบอน และเขตทวีวัฒนา

เมื่อแบ่งสำนักงานเขตทั้ง 50 เขต ออกเป็น 3 กลุ่มแล้ว จึงทำการสุ่มเลือกเขตในแต่ละกลุ่มตามสัดส่วนของจำนวนประชากร โดยงานวิจัยครั้งนี้จะทำการสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร โดยใช้สูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่างประชากรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1970 อ้างใน ยุทธ ไกยวรรณ์, 2545, น. 125) เพื่อเป็นตัวแทนของประชากรทั้งกรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น 5,716,345 คน ซึ่งเก็บรวบรวมโดยศูนย์ข้อมูลกรุงเทพมหานคร ใน พ.ศ. 2550 โดยสูตรการคำนวณเพื่อหาค่ากลุ่มตัวอย่างมีดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน ขนาดของประชากร

e แทน ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อทำการคำนวณเพื่อหาค่าของกลุ่มตัวอย่างโดยการแทนค่าจากสูตรของทาโรยามาเน่ข้างต้น สามารถคำนวณได้ดังนี้

แทนค่าจากสูตร เมื่อ $N = 5,716,248$ คน และ $e = 0.05$

$$n = \frac{5,716,345}{1 + 5,716,345 \times (0.05)^2}$$

ดังนั้น $n = 399.97$ คน หรือประมาณ 400 คน

การคำนวณค่ากลุ่มตัวอย่างจากสูตรการคำนวณข้างต้น เมื่อเปรียบเทียบกับค่าขนาดของตัวอย่างประชากรของ Yamane ในตารางสำเร็จรูป (ภาคผนวก ฎ) สามารถกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้เป็น 400 คน ซึ่งการสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบกำหนดสัดส่วน (Quota Sampling) จากจำนวนประชากรทั้งหมด 5,716,345 คน และได้แบ่งสัดส่วนในการเก็บข้อมูลจำแนกตามที่ตั้งของพื้นที่โดยแบ่งเป็นกรุงเทพมหานครเขตชั้นใน เขตชั้นกลาง และเขตชั้นนอก โดยพิจารณาสัดส่วนที่ได้จากจำนวนประชากรในแต่ละพื้นที่ (ดูรายละเอียดจำนวนประชากรรายเขตในผนวก ซ) คิดตามสัดส่วนของประชาชนในแต่ละเขตเป็นหลัก ซึ่งรายละเอียดของที่ตั้งของพื้นที่และจำนวนเขตการปกครอง จำนวนประชากร สัดส่วน และกลุ่มตัวอย่างปรากฏดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1

การคำนวณจำนวนแบบสอบถามเพื่อใช้กับกลุ่มประชากรตัวอย่างตามเขตที่ตั้ง

ที่ตั้งของพื้นที่และจำนวนเขตการปกครอง	ประชากร ใน พ.ศ. 2550 (คน)	จำนวนแบบสอบถาม (ชุด)
เขตชั้นใน (จำนวน 21 เขต)	1,999,777	140
เขตชั้นกลาง (จำนวน 18 เขต)	2,325,196	163
เขตชั้นนอก (จำนวน 11 เขต)	1,391,372	97
รวม	5,716,345	400

3.6 ตัวแปรในการวิจัย

การกำหนดตัวแปรและตัวชี้วัดในการวิจัยนี้ได้จากการสังเคราะห์จากเอกสารค้นคว้า และข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางและจัดทำผังเมืองรวมตามกฎหมายผังเมืองกำหนด และทางสำนักผังเมือง กรุงเทพมหานครได้จัดทำไว้ ทั้งนี้ สามารถสรุปออกมาได้เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องหลัก ตามค่าพารามิเตอร์ซึ่งเป็นผลการศึกษาที่ได้จากแบบสอบถาม ได้แก่ คุณลักษณะของประชากร ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับผังเมืองของประชาชน ลักษณะและข้อจำกัดของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางและจัดทำผังเมืองรวม และสื่อประชาสัมพันธ์ที่ช่วยในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางและจัดทำผังเมืองรวม ดังปรากฏในตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3
ตัวแปรในการวิจัย

ค่าพารามิเตอร์ (Parameter)	ตัวแปร (Variable)	ตัวชี้วัด (Indicator)
คุณลักษณะของประชากร	เพศ	ชาย / หญิง
	อายุ	ต่ำกว่า 15 ปี / 16 – 25 ปี / 26 – 35 ปี / 36 – 45 ปี / 46 – 55 ปี / มากกว่า 56 ปีขึ้นไป
	ที่อยู่อาศัยตามทะเบียนบ้าน	เขตชั้นใน / เขตชั้นกลาง / เขตชั้นนอก
	การศึกษา	ต่ำกว่าประถม / ประถมศึกษา / มัธยมศึกษา / อาชีวศึกษาหรือ อนุปริญญา / ปริญญาตรี / สูงกว่าปริญญาตรี
	อาชีพ	นักเรียนหรือนักศึกษา / พนักงาน บริษัท / รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ / ธุรกิจส่วนตัว / แม่บ้านหรือพ่อบ้าน / รับจ้าง / เกษียณ /ว่างงาน

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

ค่าพารามิเตอร์ (Parameter)	ตัวแปร (Variable)	ตัวชี้วัด (Indicator)
ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับผังเมืองของประชาชน	ระดับความรู้ทางผังเมืองของประชาชน	เคยได้ยิน หมายความว่า และกระบวนการจัดทำ / เคยได้ยิน และรู้ หมายความว่า / เคยได้ยิน แต่ไม่รู้ หมายความว่า
	สื่อทางผังเมืองที่ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับ	วิทยุกระจายเสียง / แผ่นพับ / หนังสือหรือวารสาร / โทรทัศน์ / ป้ายโฆษณาหรือโปสเตอร์ / เอกสารทางราชการ / อินเทอร์เน็ตหรือเว็บไซต์ / อื่น ๆ
	ทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร	เป็นการลดรอนสิทธิการพัฒนาพื้นที่ของประชาชน / มีการบังคับใช้ที่ซับซ้อนและเข้าใจยาก / เป็นการป้องกันไม่ไห้ประชาชนละเมิดสิทธิซึ่งกันและกัน / เป็นการรักษาผลประโยชน์สาธารณะ / ทำให้บ้านเมืองเป็นระเบียบเรียบร้อย
ลักษณะและข้อจำกัดของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางและจัดทำผังเมืองรวม	ความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคคลที่ควรมีสิทธิในการเข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นในการวางและจัดทำผังเมืองรวมของประชาชน	เจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง / เจ้าของที่ดินหรืออาคารในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น / ตัวแทนประชาชน (หัวหน้าหรือประธานชุมชน) / ผู้แทนทางการเมืองที่มาจากการเลือกตั้ง (ส.ส. สส.) / ประชาชนทั่วไปในเขตกรุงเทพมหานคร (ประชากรทั้งที่มีและไม่มีทะเบียนบ้านอยู่ในกรุงเทพฯ) / ผู้ให้คำปรึกษาทางวิชาการ จากสถาบันการศึกษาหรือองค์กรอิสระหรือองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs)

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

ค่าพารามิเตอร์ (Parameter)	ตัวแปร (Variable)	ตัวชี้วัด (Indicator)
	ประสบการณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางและจัดทำผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร	การได้รับข้อมูลข่าวสารจากประกาศต่าง ๆ หรือป้ายโฆษณา / การให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่การผังที่มาตรวจสอบที่ดินหรืออาคาร / การเข้าประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน / การยื่นหนังสือคำร้องขอแก้ไขข้อกำหนดผังเมืองรวม
	ทัศนคติความต้องการของประชาชนในการเข้าร่วมการประชุมรับฟังความคิดเห็นในการวางและจัดทำผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร	ต้องการเข้าร่วม / ไม่ต้องการเข้าร่วม
	ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน	สถานที่ / ระยะทาง / วันและเวลา / ขาดความพร้อมด้านข้อมูลเกี่ยวกับผังเมือง / อื่น ๆ
	ทัศนคติของประชาชนต่อการได้รับข้อมูลเกี่ยวกับผังเมืองรวมก่อนเข้าร่วมการประชุม	จำเป็น / ไม่จำเป็น
สื่อประชาสัมพันธ์ที่ช่วยในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางและจัดทำผังเมืองรวม	ประสิทธิภาพในการเข้าถึงประชาชนของสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดทำผังเมืองรวมที่รัฐจัดขึ้นแต่ละประเภท	เคย / ไม่เคย
	ประสิทธิภาพของสื่อในการให้ความรู้แก่ประชาชน	มีความรู้เพิ่มขึ้น / มีความรู้เท่าเดิม / ไม่ทราบ เพราะไม่เคยได้รับ
	ระดับความเพียงพอของสื่อประชาสัมพันธ์ในปัจจุบัน	มาก / ปานกลาง / น้อย
	สื่อทางผังเมืองที่ประชาชนต้องการแต่ละประเภท	ต้องการ / ไม่ต้องการ
	สาธารณสถานที่ประชาชนคิดว่าควรมีการติดประกาศข่าวสารทางผังเมือง	สมควร / ไม่สมควร

3.7 การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ข้อมูลและผลการศึกษานำมาประกอบการวิเคราะห์จะได้จากการค้นคว้าเอกสาร รายงาน วรรณกรรมต่าง ๆ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (internet) นอกจากนี้ยังมีการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับบุคคลสำคัญ โดยข้อมูลเชิงปริมาณจะทำการวิเคราะห์ผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ในการคำนวณสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยวิเคราะห์จากค่าร้อยละ ซึ่งนำเสนอในรูปแบบตารางข้อมูลประกอบการพรรณนา

3.8 กรอบในการดำเนินการวิจัย

กรอบในการดำเนินการวิจัยจะแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างของการทำงานวิจัยในครั้งนี้ทั้งหมดเป็นลำดับขั้นตอน ดังปรากฏในภาพที่ 3.1 ซึ่งเป็นผังการดำเนินงานวิจัยเริ่มต้นตั้งแต่การค้นหามาของปัญหาโดยมาจากโครงสร้างการดำเนินการวางแผนและจัดทำผังเมืองรวมตามกฎหมายกำหนด และการดำเนินงานที่ทางราชการใช้ปฏิบัติจริง ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำผังเมืองรวมกรุงเทพมหานครนั้นมีผลลัพธ์ออกมาเป็นทั้งการมีส่วนร่วมแบบทางเดียวซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมในระดับการรับทราบข้อมูลข่าวสารทางผังเมืองเท่านั้น และการมีส่วนร่วมแบบสองทาง คือ นอกจากประชาชนจะได้รับข้อมูลข่าวสารแล้ว ยังมีโอกาสได้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจอีกด้วย

จากข้างต้นจึงนำมาสู่วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ คือ การค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนและจัดทำผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่นำมาสู่การรับรู้ในเรื่องทางผังเมือง และไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อวางแผนและจัดทำผังเมืองรวม โดยการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ตลอดจนการทำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ทางสถิติสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ จากนั้นจึงทำการแปลผลและอธิบายประกอบกับข้อมูลเชิงคุณภาพซึ่งได้จากการสัมภาษณ์บุคคลสำคัญ ทั้งนี้ ประเด็นที่ได้จากการทำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์นั้นสามารถแยกสรุปได้เป็น 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

- 1) ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับผังเมืองของประชาชน
- 2) ลักษณะและข้อจำกัดของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางและจัดทำผังเมืองรวม
- 3) สื่อประชาสัมพันธ์ที่ช่วยในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางและจัดทำผังเมืองรวม

ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อสรุปของการวิจัยในครั้งนี้ คือ การศึกษาปัจจัยหลักซึ่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางผังเมืองของประชาชน คือ ปัจจัยทางกฎหมาย ปัจจัยทางภาครัฐ และปัจจัยทางภาคประชาชน เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางและจัดทำผังเมืองรวม โดยให้ความสำคัญในเรื่องสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารทางผังเมืองแก่ประชาชนเป็นหลัก เพื่อให้ประชาชนเกิดการรับรู้ และมีความเข้าใจเกี่ยวกับผังเมืองมากขึ้น นำไปสู่การยกระดับความรู้ทางผังเมืองและสร้างความมั่นใจให้แก่ประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการวางและจัดทำผังเมืองต่อไป

ภาพที่ 3.1
ขั้นตอนในการวิจัย

